

ВІДГУК

**офіційного опонента на дисертацію Кабацької Олени
Володимирівни «Система формування здоров'язбережувального
освітнього середовища в класичних університетах», представлену
на здобуття наукового ступеня доктора педагогічних наук
за спеціальністю 13.00.07 – теорія та методика виховання**

У зв'язку з інтенсивним погіршенням здоров'я студентської молоді проблема формування здоров'язбережувального освітнього середовища у вищій школі та здоров'язбережувальної компетентності здобувачів вищої освіти привертає все більшу увагу наукової і педагогічної спільноти як у нашій країні, так і за кордоном. У цьому контексті дисертація Кабацької Олени Володимирівни «Система формування здоров'язбережувального освітнього середовища в класичних університетах» набуває особливої актуальності та підтверджує своєчасність дослідження обраної проблеми.

Олена Володимирівна коректно визначила певні суперечності досліджуваної проблематики і в своїй роботі намагалася їх розв'язати. Зразу треба зазначити, що їй це цілком вдалося.

До позитивів дисертаційного дослідження О. В. Кабацької можна сміливо віднести й те, що воно виконане в межах комплексної програми науково-дослідної роботи кафедри педагогіки Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди «Підвищення ефективності навчально-виховного процесу в середніх загальноосвітніх і вищих навчальних закладах».

Олена Володимирівна грамотно визначила мету дослідження та низку завдань по її досягненню, об'єкт і предмет дослідження, які повністю узгоджуються між собою. Загалом науковий апарат визначено коректно, він відповідає вимогам до докторських дисертацій і є достатнім для розв'язання сформульованих у дисертації завдань. Це дає змогу цілісно уявити авторське

бачення вирішення проблеми, оцінити адекватність обраного інструментарія діагностування й інтерпретування отриманих результатів наукових розвідок.

Концептуальні положення дисертації ґрунтуються на основних засадах гуманістичної філософії освіти, методологічному опрацюванні сучасних вітчизняних та зарубіжних досліджень, відповідають українським та міжнародним державним нормативно-правовим документам про освіту.

Провідна ідея дослідження полягає в тому, що професійна підготовка й гармонійний розвиток особистості здобувача університетської освіти передбачає не тільки досягнення ним високого рівня освіченості, але й збереження та укріплення здоров'я, що вимагає створення у класичному університеті здоров'язбережувального освітнього середовища, яке розглядається як цілісна динамічна система в сукупності психолого-педагогічних і організаційно-педагогічних умов, взаємопов'язаних ресурсів (предметно-просторових, управлінських, методичних, дидактичних) та впливів (психологічних, педагогічних, соціокультурних), що сприяє збереженню і зміцненню фізичного, психічного і духовного здоров'я учасників освітнього процесу, оптимізації освітнього процесу на основі використання здоров'язбережувальних педагогічних технологій, які забезпечують продуктивну навчально-пізнавальну і практичну діяльність майбутніх фахівців, засновану на науковій організації праці й культурі здорового способу життя особистості.

Не викликає сумнівів і достовірність отриманих результатів наукового пошуку, яка забезпечена опорою на сучасні методологічні підходи, вихідні теоретичні положення і понятійно-термінологічний апарат дослідження, обґрунтованістю сформульованих положень, висновків та рекомендацій.

Будь-яка кваліфікаційна робота, а тим більше, докторська дисертація має відрізнятися новизною висновків та рекомендацій. Серед багатьох нових положень, якими Олена Володимирівна збагатила педагогічну науку особливо імпонують наступні: методологічний рівень розв'язання досліджуваної проблеми; система формування здоров'язбережувального

освітнього середовища класичного університету; педагогічні умови ефективного формування здоров'язбережувальної компетентності здобувачів університетської освіти (забезпечення готовності професорсько-викладацького складу університету до формування здоров'язбережувального освітнього середовища; спонукання майбутніх фахівців до самовдосконалення вказаної компетентності; залучення здобувачів університетської освіти до проведення самомоніторингу її сформованості) тощо. До речі, ці умови сформульовано грамотно та коректно.

Виклад матеріалу в дисертації відповідає принципам науковості й доступності. Її структура є чіткою та логічною. Так, наукова робота містить анотацію, вступ, чотири розділи, висновки та списки використаних джерел до кожного розділу, загальні висновки та додатки.

Проаналізувавши генезу ідеї здоров'язбереження, дисертантка змогла визначити суть, роль та значення здоров'язбереження здобувачів університетської освіти, з'ясувати фактори посилення здоров'язбережувальної спрямованості освітнього середовища в цих закладах. Здобувачку наукового ступеня відрізняє високий рівень термінологічної культури. Вона дуже ретельно визначила термінологічне поле дослідження, розкрила суть та змістовне наповнення здоров'язбережувальної компетентності здобувачів університетської освіти.

Олена Володимирівна не тільки розробила й обґрунтувала систему формування здоров'язбережувального освітнього середовища в класичних університетах, але й запропонувала науково-методичне забезпечення реалізації цієї системи. Експериментальна перевірка ефективності цієї системи показала її життєздатність та корисність для вищої школи, що показано в четвертому розділі дисертації.

Імпонує використання здобувачкою не одного-двох методологічних підходів, а цілого комплексу з системного, синергетичного, середовищного, аксіологічного, особистісно-діяльнісного, ресурсного, ергономічного, компетентнісного, холістичного. Це свідчить про високу наукову

кваліфікацію дисертантки.

Не викликає заперечень тлумачення Оленою Володимирівною ключових понять дослідження: «здоров'я», «здоровий спосіб життя», «здоров'язбережувальне освітнє середовище»

Заслуговує уваги визначені в дисертації форми й методи роботи, які найбільшою мірою забезпечують позитивну динаміку сформованості здоров'язбережувальної компетентності здобувачів університетської освіти, зокрема, бесіди, диспути, дискусії, рольові та ділові ігри, «брейнстормінг», розв'язання проблемних ситуацій здоров'язбережувального характеру, метод проектів, тренінги, оздоровчо-профілактичні заходи тощо. Їх різноманітність є запорукою ефективності їх впровадження.

Аналіз результатів експериментальної роботи засвідчив, що реалізація розробленої системи формування здоров'язбережувального освітнього середовища в класичних університетах дійсно сприяє підвищенню рівня здоров'язбережувальної компетентності здобувачів університетської освіти.

Представлені публікації Олени Володимирівни Кабацької достатньо повно відображають зміст дисертаційної роботи (65 наукових праць).

Оцінюючи в цілому позитивно представлену кваліфікаційну роботу, вважаємо за необхідне висловити деякі міркування, які носять скоріше дискусійний характер:

1. Дисертація тільки виграла б, якби авторка, відзначивши необхідність використання педагогами комплексу психолого-педагогічних, соціально-педагогічних, валеологічних та медико-фізіологічних засобів, докладніше представила кожен з цих груп засобів.

2. Не завадив би огляд зарубіжного досвіду формування здоров'язбережувального середовища в класичних університетах.

3. В дисертації залишився поза увагою інклюзивний аспект формування в класичних університетах здоров'язбережувального освітнього середовища. А суспільство зараз повертається обличчям до людей з особливими потребами.

4. Не достатньо доведена необхідність саме визначених авторкою педагогічних умов формування здоров'язбережувальної компетентності здобувачів університетської освіти.

5. На наш погляд, у процесі формування здоров'язбережувальної компетентності здобувачів університетської освіти бажано було повніше розкрити можливості різних видів практик, які заплановано за відповідною освітньо-професійною програмою.

Але ці міркування не зменшують актуальності та значущості дисертаційної роботи для практичного використання, яка є суттєвим внеском у розв'язання проблеми формування здоров'язбережувальної компетентності здобувачів університетської освіти.

Як висновок, треба визнати, що дисертаційна робота за темою «Система формування здоров'язбережувального освітнього середовища в класичних університетах» відповідає вимогам МОН України щодо докторських дисертацій, зокрема пунктів 9, 10, 12-14 «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України № 567 від 24.07.2013 р. (із змінами), а її авторка – Кабацька Олена Володимирівна – заслуговує на присудження наукового ступеня доктора педагогічних наук за спеціальністю 13.00.07 – теорія та методика виховання.

Офіційний опонент:

доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри педагогіки
Східноукраїнського національного
університету імені Володимира Даля

Є.А ЗЕЛЕНОВ

Гідис Зеленова Є.А. зазначаю:
начальник відділу
СНУ ім. В. Даля

Л.М. Литвінова